

การเตรียมการสอน การวัดผล และประเมินผล ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

รศ.สมนึก ภัททิยธนี *

กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งที่ วก 1166/2544 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในปีการศึกษา 2546 และในปีการศึกษา 2548 ให้ใช้กับทุกชั้นเรียน

เมื่อผู้เขียนได้ศึกษา และวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรดังกล่าวทั้งหมดประมาณ 25 เล่ม พบว่ามีสิ่งที่ครูผู้สอนหรือนักวัดผลควรจะได้ทราบและถือปฏิบัติในการสอนและทำการวัดผล ประเมินผล ใน 2 ประเด็นคือ

1. การเตรียมการสอน
2. การวัดและประเมินผล

รายละเอียดเป็นดังนี้

 การเตรียมการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

สาระที่ครูผู้สอนควรทราบ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเตรียมการสอนมี 4 ประเด็น ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีลักษณะเป็นกรอบกว้าง ๆ มีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม เป็นแนวทางให้สถานศึกษานำไปจัดทำ หลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

* รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. การจัดการเรียนรู้จะแบ่งเป็นสาระการเรียนรู้ (Strand) 8 กลุ่ม ได้แก่

- 2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- 2.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- 2.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 2.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา
- 2.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- 2.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 2.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม ประกอบด้วย เนื้อหาและทักษะกระบวนการ และสาระการเรียนรู้แต่ละข้อจะมีมาตรฐานการเรียนรู้ (Standard) หนึ่งข้อหรือหลายข้อ เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการจัดการศึกษา

3. สรุปจำนวนสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ได้ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	สุขศึกษา และพลศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	ภาษาต่างประเทศ	รวม
จำนวนสาระการเรียนรู้	5	6	8	5	5	3	5	4	41
จำนวนมาตรฐานการเรียนรู้	6	19	13	12	6	6	6	8	76

หมายเหตุ สถานศึกษาสามารถจัดสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้เพิ่มเติมได้ สำหรับช่วงชั้นที่ 1 ไม่ควรจัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม

4. เบื้องต้นครูผู้สอน ต้องศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ หลักสูตร สาระและมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และคู่มือการจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม

14 การวัดผลการศึกษา มมส

(คู่มือการจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มถือเป็นเอกสารสำคัญจึงต้องศึกษาอย่างละเอียด) จากเอกสารแต่ละฉบับมีสิ่งที่ควรทราบ ดังนี้

4.1 เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรประกอบด้วยหลักการ 5 ข้อ และจุดหมาย 9 ข้อ มีข้อความเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม

4.2 เอกสารเกี่ยวกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม จะจำแนกแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ออกเป็น มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน (เป็นมาตรฐานการเรียนรู้เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน) และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้เมื่อจบแต่ละช่วงชั้น คือ ป.3 , ป.6 , ม.3 (จบการศึกษาภาคบังคับ) ม.6 (จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

4.3 เอกสารเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นเอกสารแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้แก่ ความหมาย ความสำคัญ กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร และส่วนที่สำคัญมาก ๆ สำหรับครูผู้สอน ก็คือ แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

4.4 เอกสารคู่มือการจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม มีส่วนที่สำคัญ ดังนี้

4.4.1 ส่วนหน้า อาจจะเป็น บทนำ ความสำคัญ ธรรมชาติ / ลักษณะเฉพาะที่กล่าวถึงหลักการสำคัญของกลุ่มการเรียนรู้ นั้น ๆ (ไม่ใช่ส่วนที่เป็นวิสัยทัศน์) นับเป็นการพัฒนาหลักสูตรระดับประถม และมัธยมศึกษาเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่น่าหลักการสำคัญของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มาก่าให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรได้ทราบก่อนจะศึกษารายละเอียดต่อไป หลักการสำคัญเหล่านั้นเป็นข้อความที่กล่าวได้ลึกซึ้งถึงแก่นแท้ของธรรมชาติในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ แยกกล่าวได้ดังนี้

1. ถ้าเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และสุขศึกษาและพลศึกษา จะกล่าวหลักสำคัญไว้ในหัวข้อบทนำ
2. ถ้าเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและภาษาต่างประเทศ จะกล่าวหลักสำคัญไว้ในหัวข้อความสำคัญ
3. ถ้าเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และการงานอาชีพและเทคโนโลยี จะกล่าวหลักสำคัญไว้ในหัวข้อความสำคัญ ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะ

4.4..2 ส่วนกลาง เป็นแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา (โรงเรียน)

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีโครงสร้างเหมือนกัน แต่มีรายละเอียดไม่เหมือนกัน สถานศึกษา (โรงเรียน) ต้องดำเนินการจัดทำ 7 เรื่อง ดังต่อไปนี้ (ใน 7 เรื่องนี้ กรมวิชาการหรือ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้จัดทำไว้เป็นตัวอย่างในบางชั้นเรียนแล้ว)

1. กำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ธรรมชาติวิทยา ไม้ได้จัดทำไว้เป็นตัวอย่าง)

2. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จาก มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี หรือรายภาค ที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาคนั้น และบางมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นอาจกำหนด ให้มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพียงในบางปีหรือบางภาคเรียน แต่เมื่อผู้เรียนเรียนครบ 3 ปี ในแต่ละ ช่วงชั้นต้องบรรลุมาตรฐานช่วงชั้นที่กำหนดไว้ทั้งหมด

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของสาระการเรียนรู้ ให้สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

3. กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค(มาตรฐานการเรียนรู้รายปี หรือรายภาคไม่มี) โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ในข้อ 2 และให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

4. กำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายปีหรือ รายภาค ดังนี้

- ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - 3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - 6) และช่วงชั้นที่ 3 (ม. 1 - 3) กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปีและกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้อง กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ (การกำหนดจำนวนเวลาต้องสอดคล้องกับข้อ 5 : เวลาเรียน ที่ระบุไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร)

- ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 - 6) กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาค และ กำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสม สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้

ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้รายภาคสำหรับช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 - 6) ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

สำหรับสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นวิชาเฉพาะของ สายอาชีพหรือโปรแกรมเฉพาะทางอื่น ๆ ใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลา จัดการเรียนรู้ ระหว่าง 40 - 60 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษา กำหนดได้ตามความเหมาะสมและใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

5. จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำเอาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนด ตามข้อ 2 ข้อ 3 และข้อ 4 มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลา หรือ

จำนวนหน่วยกิต ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ ซึ่งสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม

สำหรับการจัดทำคำอธิบายรายวิชาที่มีแนวทางการกำหนดดังนี้ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมสามารถกำหนดตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น ๆ

6. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วยผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของทุกวิชา

ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติโครงงานอย่างน้อย 1 โครงงาน

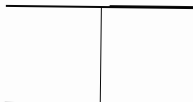
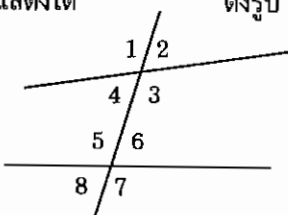
7. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชารายปีหรือรายภาค กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน

หมายเหตุ ก่อนจะทำแผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ใด ๆ ตามข้อ 7 ครูผู้สอนควรจัดทำโครงการสอนประจำหน่วยเรียนนั้น (จัดทำโครงการสอนครั้งละหนึ่งหน่วย) โดยวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาย่อย ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ดังจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อที่ 2

4.4.3 ส่วนหลัง เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้และสาระอื่น ๆ (เช่นการวัดและการประเมินผล การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เป็นต้น)

นอกจากนี้ควรทำโครงการสอนเป็นรายบท โดยพิจารณาความสัมพันธ์ในรูปของตารางระหว่างเนื้อหาย่อย ความคิดรวบยอด (Concept) และจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังตัวอย่างตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งเริ่มจากการจำแนกเนื้อหาสาระในบทนั้นออกเป็นเนื้อหาย่อย ๆ ว่าควรแยกออกเป็นกี่เรื่องแล้วทำการเขียนความคิดรวบยอดประจำเนื้อหาย่อย ในส่วนนี้เป็นเรื่องสำคัญและค่อนข้างเขียนยาก ต้องอาศัยความเอาใจใส่ ค้นคว้าหาความรู้ และ/หรืออาศัยผู้เชี่ยวชาญด้วย (อาจจะเขียนในรูปของสาระสำคัญหรือสรุปเนื้อหาสำคัญก็ได้) จากนั้นจึงเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ และอาจจะระบุว่าสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในเอกสารคู่มือครูหน้าใดก็ได้ ดังนี้

ตัวอย่าง โครงการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บทที่ 5 เรื่องเส้นขนาน
(แบ่งสอนครั้งละ 60 นาที)

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ความคิดรวบยอด	จุดประสงค์การเรียนรู้	คู่มือครูหน้ากิจกรรมข้อที่
1	นิยามของเส้นขนาน	1. เส้นตรงสองเส้นบนระนาบเดียวกันจะขนานกันก็ต่อเมื่อมีระยะห่างเท่ากันเสมอ	1. เมื่อกำหนดเส้นตรงให้หลาย ๆ คู่ สามารถระบุได้ว่าคู่ใดเป็นเส้นขนานโดยใช้วิธีสังเกตรยะห่าง	ค. 156-157 ก. 1-2
		2. เส้นตรงที่แสดงระยะห่างระหว่างเส้นขนานต้องตั้งฉากกับเส้นขนานทั้งสองเส้น แสดงได้ดังรูป 	2. เมื่อกำหนดเส้นตรงให้หลาย ๆ เส้น สามารถระบุได้ว่าเส้นใดแสดงระยะห่างระหว่างเส้นขนาน โดยใช้วิธีวัดมุม	
2	ลักษณะของมุมแย้งและมุมภายในข้างเดียวกันของเส้นตัด	3. ถ้าเส้นตรงเส้นหนึ่งตัดเส้นตรงคู่หนึ่ง ย่อมเกิดมุมแย้งและมุมภายในข้างเดียวกันของเส้นตัด แสดงได้ดังรูป จากรูป 3 กับ 5 หรือ 4 กับ 6 เป็นมุมแย้ง และ 3 กับ 6 หรือ 4 กับ 5 เป็นมุมภายในข้างเดียวกันของเส้นตัด	3. เมื่อกำหนดมุมที่เกิดจากเส้นตรงเส้นหนึ่งตัด เส้นตรงคู่หนึ่งให้ สามารถระบุได้ว่ามุมคูใดเป็น มุมแย้ง และมุมคูใดเป็นมุมภายในที่อยู่ข้างเดียวกันของเส้นตัด	ค. 157-58 ก. 3 - 4

หมายเหตุ

1. เมื่อทำโครงการสอนเสร็จก็ทำแผนการสอน (หรือตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เรียกว่า แผนการจัดการเรียนรู้) ควบคู่กันไปเป็นรายบท จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

18 การวัดผลการศึกษา มคอ

2. การทำโครงการสอนถือเป็นเรื่องสำคัญของการเตรียมการสอนและยังเป็นเรื่องสำคัญของการเตรียมเขียนข้อสอบหรือใช้เครื่องมือวัดผลอย่างอื่นด้วย เพราะข้อสอบหรือเครื่องมือวัดผลที่สร้างพร้อมกันไปเป็นรายบทจะสร้างง่ายตรงกับเนื้อหาสาระย่อย ๆ และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และความคิดรวบยอดของแต่ละเรื่อง ซึ่งวิธีการนี้ใช้ได้ทั้งข้อสอบแบบอิงกลุ่มและแบบอิงเกณฑ์ และมีคุณภาพพอ ๆ กับวิธีการเขียนข้อสอบ โดยทำการวิเคราะห์หลักสูตรก่อน

3. ในช่องที่เขียนข้อสอบหากครูผู้สอนจะใช้เครื่องมือวัดผลอย่างอื่นควบคู่กับการเขียนข้อสอบก็สามารถทำได้

4. การเตรียมการสอนหรือที่เรียกว่าแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จะให้ความสำคัญของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แทนจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนั้นตารางความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจจะเปลี่ยนจากจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ดังตัวอย่างแบบฟอร์มนี้

ชื่อเรื่อง	ความคิดรวบยอด	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	ข้อสอบ/เครื่องมือวัดผลอย่างอื่น

5. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค ซึ่งวิเคราะห์มาจากมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะมีลักษณะคล้ายจุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพียงแต่บางข้อความมีความหมายลึกซึ้งมากกว่าที่จะเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ และเป็นการเน้นทักษะ กระบวนการ เจตคติ ควบคู่ไปกับความรู้การวัดผลจึงไม่ควรใช้เฉพาะการสอบ ตัวอย่างข้อความที่เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายปี/รายภาค ดังนี้ (คัดลอกมาจากเอกสารคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ)

1. ใช้คำในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ในการอ่านและการเขียนได้คล่อง เป็นพื้นฐานการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ให้กว้างขวาง (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ป.1 ข้อ 4 หน้า 88)

2. เมื่อกำหนดโจทย์ปัญหา การบวก ลบ คูณ หารระคนให้ สามารถวิเคราะห์โจทย์หาคำตอบ และแสดงวิธีทำพร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบได้ (กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้น ป.4 ข้อ 16 หน้า 66)

3. เปรียบเทียบความเชื่อ จริยธรรม วัฒนธรรมภูมิปัญญาของประเทศไทยและประเทศตะวันออก (กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้น ม. 3 ข้อ 2 หน้า 129)

4. เข้าใจน้ำเสียง ความรู้สึกของผู้พูด รวมทั้งคำชี้แจง คำบรรยาย คำแนะนำ (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้น ม.4 ข้อ 1 หน้า 53)

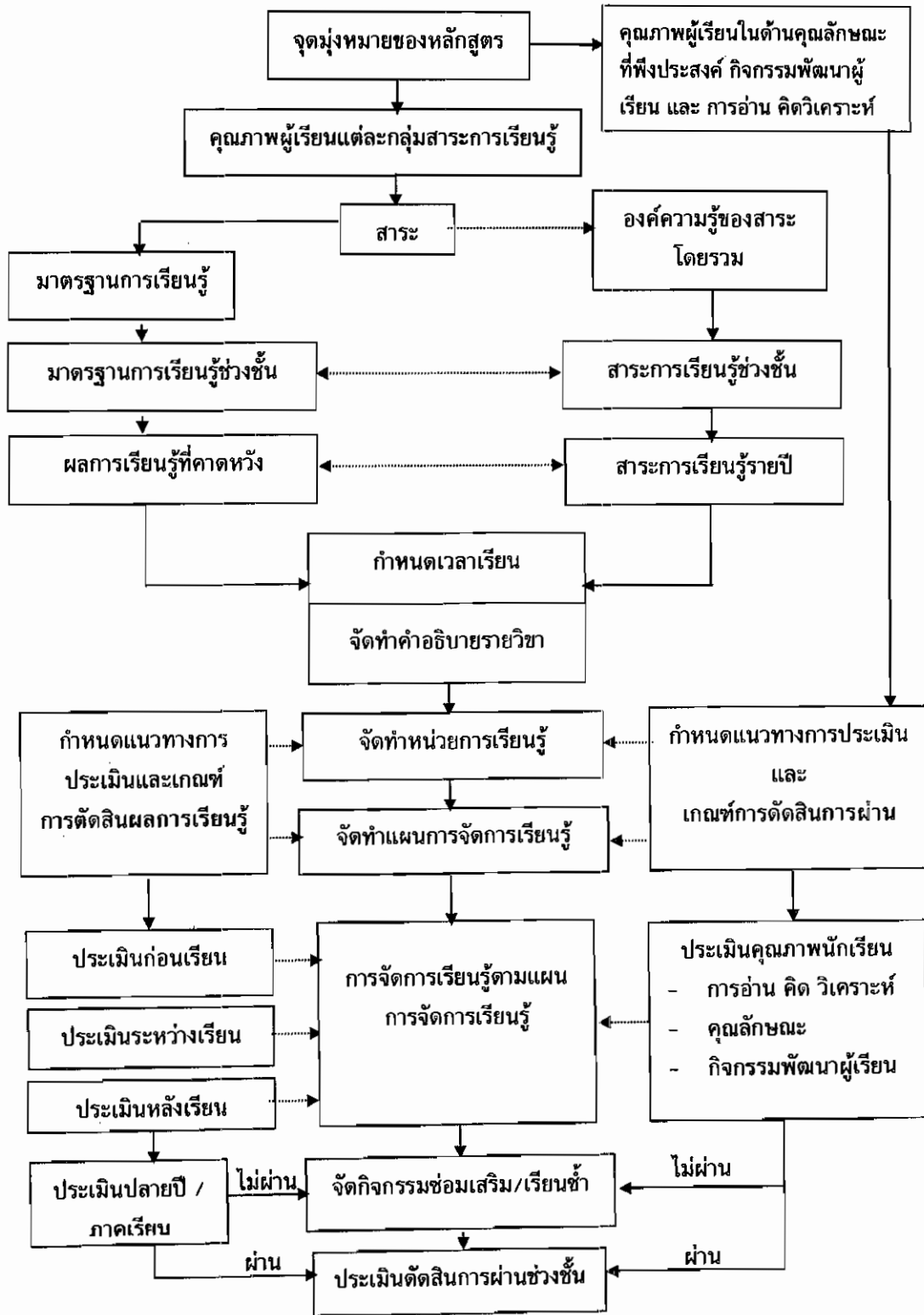
ส่วนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่อยู่ในหน่วยการเรียนรู้ หรือแผนการจัดการเรียนรู้จะมีลักษณะเช่นเดียวกับจุดประสงค์การเรียนรู้

 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา และเพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดไว้และใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน โดยการวัดและประเมินผลของสถานศึกษานั้น จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการในการวัดและประเมินของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ

1. สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา
 2. การวัดและประเมินผลต้องครบทั้ง 8 สาร สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร (คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการเป็นผู้พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์)
 3. การประเมินผลการเรียนต้องประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน
 4. การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติของวิชา และระดับช่วงชั้นของผู้เรียน
 5. ให้มีการประเมินความสามารถของผู้เรียน ในการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน สื่อความในแต่ละช่วงชั้น
 6. ให้มีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น
 7. ให้มีการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
 8. ให้มีการประเมินคุณภาพระดับชาติของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น
 9. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบผลการประเมินการเรียนได้
 10. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการจัดการศึกษาได้
- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถแบ่งระดับของการประเมินได้เป็น 3 ระดับ คือ
1. การประเมินระดับชั้นเรียน เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของผู้เรียนทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และกระบวนการ และคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยวิธีการประเมินจะต้องควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

20 การวัดผลการศึกษา มมส

แผนภูมิ ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล

ในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดภารกิจสำคัญในการวัดและประเมินผลให้แก่สถานศึกษา 4 ภารกิจด้วยกันคือ 1) การประเมินผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ 3) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยในแต่ละภารกิจสำคัญในการวัด และประเมินมีแนวทางการดำเนินการ พอสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ คือ

1.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.2 กำหนดน้ำหนักความสำคัญช่วงชั้นที่ 1 - 3 หรือหน่วยกิต(ช่วงชั้นที่ 4) ของแต่ละรายวิชา (โดยพิจารณาจากเวลาเรียน)

1.3 กำหนดสัดส่วนการประเมินระหว่างเรียนกับการประเมินผลปลายภาคเรียนหรือปลายปี ควรให้น้ำหนักการประเมินระหว่างเรียนในสัดส่วนที่มากกว่าการประเมินรายปี/รายภาค

1.4 กำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินผลการประเมินการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้กำหนด)

1.5 กำหนดเกณฑ์ในการตัดสินระดับผลการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระรายปีหรือรายภาคเรียน (คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการเป็นผู้กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา)

1.6 เลือกวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน/กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.7 ประเมินผลระหว่างเรียนและปลายปี/ปลายภาคเรียน

1.8 กำหนดมาตรการซ่อมเสริมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในข้อที่ “ ไม่ผ่าน ” หรือมาตรการซ่อมเสริมในกรณีที่ต้องเรียนซ้ำในรายวิชานั้น ๆ

1.9 ประเมินสรุปผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่านช่วงชั้น

2. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความ มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ คือ

2.1 กำหนดมาตรฐานการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความ ในแต่ละช่วงชั้นของสถานศึกษา

2.2 กำหนดเกณฑ์สำหรับตัดสินผลการผ่านอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความ

2.3 เลือกวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่จะวัด

2.4 ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความ สามารถดำเนินการได้ตลอดเวลาในระหว่างที่ทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

2.5 กำหนดมาตรการซ่อมเสริมข้อบกพร่องที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์

22 การวัดผลการศึกษา มมส

2.6 ประเมินสรุปผลการผ่านมาตรฐานการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความของ ผู้เรียนเป็นรายปีและการผ่านช่วงชั้น

3. การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ คือ

3.1 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมของ สถานศึกษา และถ้าสถานศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่กำหนดนั้นได้รับการพัฒนาแล้ว และมีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์อื่นควรทำการปลูกฝังให้นักเรียนต่อไป ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละปี

3.2 กำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินผลการผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็น 3 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี และควรปรับปรุง ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3.3 เลือกวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่วัด รวมทั้งสภาพการจัดกิจกรรม การเรียนรู้

3.4 ประเมินการแสดงคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถดำเนินการได้ตลอดเวลา ในระหว่างที่ทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

3.5 กำหนดมาตรการซ่อมเสริมข้อบกพร่องที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์

3.6 ประเมินสรุปผลการผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นรายภาค และ ผ่านช่วงชั้น

4. การประเมินกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ คือ

4.1 กำหนดจุดประสงค์การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรม

4.2 กำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินผลการผ่านกิจกรรมแต่ละกิจกรรม เช่น มีเวลาเรียน ครบ 80% ผ่านการประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นต้น

4.3 เลือกวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัด

4.4 ประเมินผลระหว่างร่วมกิจกรรมและสิ้นสุดกิจกรรม

4.5 กำหนดมาตรการซ่อมเสริมข้อบกพร่องที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์

4.6 ประเมินสรุปผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น

จากหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่กล่าวมา สรุปสาระสำคัญที่สถานศึกษา (ร.ร.) และครูผู้สอนต้องปฏิบัติ มีดังนี้

1. คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา ให้ความเห็นชอบรูปแบบ วิธีการ เครื่องมือ เกณฑ์การประเมินและผลการตัดสินการประเมินผลการเรียนรายวิชาของครูผู้สอน

2. ครูผู้สอนต้องสรุปให้ได้ว่ารายวิชาที่จะสอนมีกี่หน่วยการเรียนรู้และมีผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังประจำวิชาที่ข้อ ๑ ระบุไว้แล้ว จัดทำแผนการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ (โดยทำ โครงการสอนครั้งละหนึ่งหน่วย ดังได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อที่ 2 : การเตรียมการสอน) จากนั้นครูผู้สอน จัดการเรียนการสอน ตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน และประเมินสรุปผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

2.6 ประเมินสรุปผลการผ่านมาตรฐานการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความของ
ผู้เรียนเป็นรายปีและการผ่านช่วงชั้น

3. การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ คือ

3.1 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมของ
สถานศึกษา และถ้าสถานศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่กำหนดนั้นได้รับการพัฒนาแล้ว และมีคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์อื่นควรทำการปลูกฝังให้นักเรียนต่อไป ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละปี

3.2 กำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินผลการผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็น 3 ระดับ
คือ ดีเยี่ยม ดี และควรปรับปรุง ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3.3 เลือกวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่วัด รวมทั้งสภาพการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้

3.4 ประเมินการแสดงคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถดำเนินการได้ตลอดเวลา
ในระหว่างที่ทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

3.5 กำหนดมาตรการซ่อมเสริมข้อบกพร่องที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์

3.6 ประเมินสรุปผลการผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นรายภาค และ
ผ่านช่วงชั้น

4. การประเมินกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ คือ

4.1 กำหนดจุดประสงค์การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรม

4.2 กำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินผลการผ่านกิจกรรมแต่ละกิจกรรม เช่น มีเวลาเรียน
ครบ 80% ผ่านการประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นต้น

4.3 เลือกวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัด

4.4 ประเมินผลระหว่างร่วมกิจกรรมและสิ้นสุดกิจกรรม

4.5 กำหนดมาตรการซ่อมเสริมข้อบกพร่องที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์

4.6 ประเมินสรุปผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น

จากหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่กล่าวมา สรุปสาระสำคัญที่สถานศึกษา (ร.ร.)
และครูผู้สอนต้องปฏิบัติ มีดังนี้

1. คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา ให้ความเห็นชอบรูปแบบ วิธีการ เครื่องมือ
เกณฑ์การประเมินและผลการตัดสินการประเมินผลการเรียนรายวิชาของครูผู้สอน

2. ครูผู้สอนต้องสรุปให้ได้ว่ารายวิชาที่จะสอนมีกี่หน่วยการเรียนรู้และมีผลการเรียนรู้
ที่คาดหวังประจำวิชาที่ข้อ อะไรบ้าง แล้วจัดทำแผนการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ (โดยทำ
โครงการสอนครั้งละหนึ่งหน่วย ดังได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อที่ 2 : การเตรียมการสอน) จากนั้นครูผู้สอน
จัดการเรียนการสอน ตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน และประเมินสรุปผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

24 การวัดผลการศึกษา มมส

ด้วยวิธีการหลากหลายตามสภาพจริง โดยนำผลการเรียนรู้ระหว่างเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับตัดสินผลการเรียนรายวิชา

3. ประเมินผลการผ่านแต่ละช่วงชั้น ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน

หลังจากที่ทำการจัดการเรียนรู้จนจบภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษาแล้วครูผู้สอนจะต้องนำข้อมูลหรือสารสนเทศที่ได้จากการวัดและประเมินผลมาพิจารณาตัดสินคุณภาพของผู้เรียนตามเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนที่ร่วมกันกำหนดขึ้น และทำการปรับปรุงพัฒนาหรือทำการเรียนซ้ำในปีการศึกษาต่อไป และเมื่อผู้เรียนจะจบช่วงชั้นก็จะมีการประเมินผลเพื่อตัดสินการผ่านช่วงชั้น โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินผลการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้านที่กล่าวมาข้างต้นมาพิจารณาประกอบ และทำการตัดสินตามเกณฑ์ ดังนี้ คือ

1. ผู้เรียนต้องมีผลการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

4. รายงานการประเมิน ให้เป็นไปตามระบบที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งจะเลือกรายงานด้วยระบบผ่าน / ไม่ผ่าน ได้ / ตก หรือระดับผลการเรียนแบบตัวเลข ตัวอักษร หรือร้อยละก็ได้ แต่ในช่วงชั้นที่ 4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรใช้ระดับผลการเรียนแบบตัวเลข เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

- 4 หมายถึง ผลการเรียนดีมาก
- 3 หมายถึง ผลการเรียนดี
- 2 หมายถึง ผลการเรียนพอใช้
- 1 หมายถึง ผลการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมิน
- 0 หมายถึง ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน

